

MARIJAN KOŠIČEK

OTROVANJA POLJOPRIVREDNIH RADNIKA ISPUŠNIM PLINOM

Kad se govori o profesionalnom otrovanju ispušnim plinom, obično se misli na šofere i mehaničare, koji rade u zatvorenim i nedovoljno ventiliranim garažama. I u opisivanju patologije poljoprivrednih radnika spominje se ispušni plin eksplozivnih motora kao moguće vrelo otrovanja. No i tu se misli na traktoriste i mašinste izravno zaposlene oko motora. Obično se ne pomišlja na to, da otrovanju ispušnim plinom mogu biti izvrgnuti i oni poljoprivredni radnici, koji po naravi svoga posla nemaju nikakve izravne veze s motorima. Zato prikazujem slučaj grupnog otrovanja ispušnim plinom kod radnika-stočara zaposlenih pripremom krme za stoku.

Jednog zimskog popodneva dovezena je u osječku bolnicu dvadeset i osam godišnja radnica u besvjestici. Njezini su pratioci izjavili, da je bolesnica toga dana radila na jednom državnom poljoprivrednom dobru kod pripremanja stočne hrane. Radila je na stroju-sječkalici, što ga je tjerao traktorski motor preko pogonskog remena. Radila je sa još tri radnice. Nakon jednog sata rada počela se tužiti na glavobolju i omaglicu. Dostojno je stala povraćati pa je morala napustiti radnu prostoriju. Pošto se malo oporavila, vratila se na posao, ali se za nekoliko časaka onesvijestila. U isto je vrijeme pozlilo i ostalim radnicama, pa su morale napustiti posao i leći. Onesviještena radnica otpremljena je odmah u bolnicu, dok su ostale radnice bile stalno pri svijesti, pa su ostale ležati na poljoprivrednom dobru.

Kod prijema u bolnicu bolesnica je bila u besvjestici, blijeda, lagano cijanotičnih usnica. Disala je nešto ubrzano i produbljeno, a puls je bio frekventan (98), dobro punjen i ritmičan. Na plućima i srcu kao i na ostalim organima nisu nađene nikakve patološke promjene. Laboratorijske pretrage ostale su također negativne. S obzirom na anamnezu pomislilo se na otrovanje ispušnim plinom, pa su aplicirani analeptici. Za nepunih pola sata bolesnica je počela dolaziti k svijesti. Citavu se noć tužila na jaku glavobolju, koja je jenjala u toku idućeg dana, i do večeri posve nestala. Bolesnica je doskora zdrava otpuštena iz bolnice.

Pregled radnog mjesta pokazao je, da je do otrovanja došlo u jednoj staji, gdje se sjekla stočna hrana. Sječkalica je stajala usred staje, a motor, koji ju je tjerao, uz širom otvorena vrata. Pogonski

remeni bio je prekratak, a da bi se motor mogao postaviti izvan staje, dok se sjeckalica nije mogla pomaknuti na drugo mjesto, jer je morala bacati sasječenu krmu u određeni bazen. Motor je radio na pogon naftom. Ispušna cijev motora bila je upravljena prema krovu prostorije, pa su plinovi udarali u strop i opet se spuštali dolje. Najteže otrovana radnica radila je najbliže motoru, dok su ostale radnice radile u nešto većoj udaljenosti. Radnici su izjavili, da je već više puta došlo do sličnih otrovanja prilikom rada uz traktorske motore u pogonu.

Zanimljivo je, da je nakon razmjerno kratke ekspozicije došlo do teških znakova otrovanja, premda je motor radio u neposrednoj blizini širom otvorenih vrata.

Držim, da je tome pridonijelo to, što je ispušna cijev bila upravljena prema gore, pa se plin skupljao u mrtvom prostoru ispod krova. Otrovanje je vjerojatno nastalo u prvom redu zbog djelovanja ugljičnog monoksida. No možda je otrovanju pridonijelo i prisustvo hlapljivih ugljikovodika masnog reda u ispušnom plinu, koji djeluju kao zagušljivci uz lagani narkotički učinak.

Da bi se spriječilo ponavljanje sličnih slučajeva, upozorena je uprava poljoprivrednog dobra, da se uz eksplozivne motore smije raditi samo na otvorenom prostoru. Ako treba da se radi u nekoj prostoriji, onda se motor, odnosno njegova ispušna cijev moraju uvijek nalaziti izvan te prostorije, na slobodnom prostoru.